

Sprawa C-667/23

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

9 listopada 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Landgericht Ravensburg (Niemcy)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

27 października 2023 r.

Strona powodowa:

Gruß Verwaltungs-GmbH

FO

AT

PV

QZ

Strona pozwana:

Volkswagen AG

Przedmiot postępowania głównego

Rozporządzenie (WE) nr 715/2007 – Pojazd z silnikiem o zapłonie samoczynnym – Recyrkulacja spalin – Okno termiczne – Hipotetyczna homologacja – Odszkodowanie – Wyliczenie

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, art. 267 TFUE

Pytania prejudycjalne

1. Czy można oddalić roszczenie odszkodowawcze nabywcy pojazdu wobec jego producenta z tytułu nieumyślnego wprowadzenia do obrotu pojazdu z zabronionym urządzeniem ograniczającym skuteczność działania w rozumieniu art. 5 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 715/2007, uzasadniając to tym,

a) że występuje tu niedający się uniknąć błąd producenta co do zakazu?

jeśli tak:

b) że producent nie mógł uniknąć błędu co do zakazu, ponieważ organ odpowiedzialny za homologację typu WE lub za czynności następcze rzeczywiście udzielił homologacji zamontowanemu urządzeniu ograniczającemu skuteczność działania?

jeśli tak:

c) że producent nie mógł uniknąć błędu co do zakazu, ponieważ stanowisko prawne producenta pojazdu w przedmiocie art. 5 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 715/2007 w wypadku skierowania odpowiedniego zapytania zostałyby potwierdzone przez organ odpowiedzialny za homologację typu WE lub za czynności następcze (hipotetyczna homologacja)?

2. Czy z prawem Unii zgodna jest sytuacja, w której w wypadku roszczenia odszkodowawczego wobec producenta pojazdu z tytułu nieumyślnego wprowadzenia do obrotu pojazdu z zabronionym urządzeniem ograniczającym skuteczność działania w rozumieniu art. 5 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 715/2007

a) nabywca pojazdu w ramach roszczenia o małe odszkodowanie musi zaliczyć na poczet kwoty odszkodowania korzyści wynikające z użytkowania pojazdu, w zakresie, w jakim korzyści te wraz z wartością końcową przewyższają uiszczoną cenę sprzedaży pomniejszoną o kwotę odszkodowania?

b) prawo nabywcy pojazdu do małego odszkodowania jest ograniczone do maksymalnie 15 % uiszczonej ceny sprzedaży?

Przywołane przepisy prawa Unii

Rozporządzenie (WE) nr 715/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 czerwca 2007 r. w sprawie homologacji typu pojazdów silnikowych w odniesieniu do emisji zanieczyszczeń pochodzących z lekkich pojazdów

pasażerskich i użytkowych (Euro 5 i Euro 6) oraz w sprawie dostępu do informacji dotyczących naprawy i utrzymania pojazdów (Dz.U. 2007, L 171, s. 1), w szczególności art. 5 ust. 2

Przywołane przepisy prawa krajowego

Bürgerliches Gesetzbuch (kodeks cywilny, Niemcy; zwany dalej „BGB”), w szczególności § 276, 823, 826

Verordnung über die EG-Genehmigung für Kraftfahrzeuge und ihre Anhänger sowie für Systeme, Bauteile und selbstständige technische Einheiten für diese Fahrzeuge (EG-Fahrzeuggenehmigungsverordnung – EG-FGV) (rozporządzenie o homologacji typu WE pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz układów, części i oddzielnych zespołów technicznych przeznaczonych do tych pojazdów, Niemcy; zwane dalej „EG-FGV”), w szczególności § 6, 27

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i przebiegu postępowania

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym opiera się na pięciu różnych stanach faktycznych, które nie są wprawdzie identyczne, ale różnią się od siebie jedynie w niuansach.
- 2 Pierwsze postępowanie: Pojazd VW T6 Caravelle 2.0 TDI wprowadzono do obrotu z wyprodukowanym przez stronę pozwaną silnikiem o zapłonie samoczynnym typu EA288. Powódka nabyła ten pojazd jako nowy samochód powrotnie przywieziony do Unii Europejskiej w cenie 38 185 EUR. Bezspornie w chwili nabycia pojazdu występowało tak zwane okno termiczne. Poza tym oknem współczynnik recyrkulacji spalin jest stopniowo redukowany. Skutkuje to większą emisją NOx (= tlenku azotu) w trakcie eksploatacji pojazdu poza oknem termicznym.
- 3 Powódka uważa, że wyrządzono jej szkodę w sposób umyślny i naruszający dobre obyczaje. Uznaje okno termiczne za zabronione urządzenie ograniczające skuteczność działania i twierdzi, że ponadto występuje zabroniony system rozpoznawania stanowiska badawczego. Żąda zapłaty kwoty odszkodowania uzależnionej od uznania sądu, jednak przynajmniej 9546,25 EUR (= 25 % ceny sprzedaży), a tytułem ewentualnym – zapłaty 5727,75 EUR (= 15 % ceny sprzedaży).
- 4 Strona pozwana wnosi o oddalenie powództwa. Kwestionuje istnienie systemu rozpoznawania stanowiska badawczego. W kwestii okna termicznego twierdzi wreszcie, że obejmuje ono zakres temperatur od +12 °C do około +39 °C. Z ostrożności procesowej podnosi niedający się uniknąć błąd co do zakazu, powołując się przy tym na hipotetyczną homologację Kraftfahrtbundesamt (urzędu federalnego ds. ruchu pojazdów o napędzie silnikowym).

- 5 Drugie postępowanie: Pojazd VW Passat Variant Comfortline 2.0 TDI wprowadzono do obrotu z wyprodukowanym przez stronę pozwaną silnikiem o zapłonie samoczynnym typu EA288. Bezsprzecznie w pojeździe tym działa system rozpoznawania stanowiska badawczego. Powód nabył pojazd z przebiegiem 93 350 km w cenie 13 930 EUR. Sfinansował zakup pożyczką zaciągniętą w Volkswagen Bank.
- 6 Powód uważa, że strona pozwana wyrządziła mu szkodę w sposób umyślny i naruszający dobre obyczaje. Uznaje system rozpoznawania stanowiska badawczego za niezgodny z prawem i twierdzi, że ponadto występuje jeszcze jedno zabronione urządzenie ograniczające skuteczność działania w postaci okna termicznego. Żąda zapłaty 2089,50 EUR (= 15 % ceny sprzedaży) oraz zwrotu kosztów finansowania w wysokości 409,20 EUR.
- 7 Strona pozwana wnosi o oddalenie powództwa. Przyznaje, że oprogramowanie wykorzystuje system rozpoznawania stanowiska badawczego do tego, by pochłaniacz NOx z mieszanki ubogiej ulegał pełnej regeneracji na stanowisku badawczym przed jazdą testową NEDC, a w ramach NEDC ulegał regeneracji w dokładnie zdefiniowanych momentach. Dzięki temu proces pomiaru koncentruje się na emisjach NOx powstających podczas NEDC i zapobiega się doliczeniu emisji NOx z poprzednich cykli lub pominięciu emisji NOx powstających podczas cyklu. Ponadto system rozpoznawania stanowiska badawczego skutkuje tym, że w zależności od temperatury spalin i starzenia się pochłaniacza NOx z mieszanki ubogiej jego temperatura w NEDC podwyższa się bezpośrednio przed jego pierwszą regeneracją. Strona pozwana uważa, że system rozpoznawania stanowiska badawczego jest zgodny z prawem, ponieważ nie wpływa w sposób mierzalny na emisje NOx, a w każdym razie nie wpływa na nie w sposób mający znaczenie pod kątem wartości dopuszczalnych. Za zgodne z prawem strona pozwana uważa także okno termiczne. W tej kwestii twierdzi, że recyrkulacja spalin jest w 100 % aktywna w przedziale od -24 °C do +70 °C. Z ostrożności procesowej podnosi niedający się uniknąć błąd co do zakazu, powołując się przy tym na hipotetyczną homologację Kraftfahrtbundesamt (urzędu federalnego ds. ruchu pojazdów o napędzie silnikowym).
- 8 Trzecie postępowanie: Pojazd VW Golf 2.0 TDI wprowadzono do obrotu z wyprodukowanym przez stronę pozwaną silnikiem o zapłonie samoczynnym typu EA288. Bezsprzecznie w pojeździe tym występuje system rozpoznawania stanowiska badawczego. Skutkuje to większą emisją NOx (= tlenku azotu) podczas normalnej eksploatacji pojazdu. Powód nabył pojazd z przebiegiem 20 km w cenie 25 300 EUR.
- 9 Powód uważa, że strona pozwana wyrządziła mu szkodę w sposób umyślny i naruszający dobre obyczaje. Uznaje system rozpoznawania stanowiska badawczego za niezgodny z prawem i twierdzi, że ponadto występuje jeszcze jedno zabronione urządzenie ograniczające skuteczność działania w postaci okna termicznego. Żąda zapłaty kwoty uzależnionej od uznania sądu, jednak

przynajmniej 6325 EUR (= 25 % ceny sprzedaży), a tytułem ewentualnym – zapłaty 3795 EUR (= 15 % ceny sprzedaży).

- 10 Strona pozwana wnosi o oddalenie powództwa. W ramach obrony powołuje się na te same argumenty, co w postępowaniu drugim.
- 11 Czwarte postępowanie: Pojazd VW New Golf Sportsvan Highline 1.6 TDI wprowadzono do obrotu z wyprodukowanym przez stronę pozwaną silnikiem o zapłonie samoczynnym typu EA288. Bezsprene w pojeździe tym działa system rozpoznawania stanowiska badawczego. Powód nabył pojazd z przebiegiem 0 km w cenie 22 500 EUR.
- 12 Powód uważa, że strona pozwana wyrządziła mu szkodę w sposób umyślny i naruszający dobre obyczaje. Uznaje system rozpoznawania stanowiska badawczego za niezgodny z prawem i twierdzi, że ponadto występują jeszcze inne zabronione urządzenia ograniczające skuteczność działania, w tym okno termiczne. Żąda zapłaty 14 743,22 EUR (zwrotu ceny sprzedaży pomniejszonej o wyrównanie z tytułu użytkowania pojazdu w wysokości 7756,78 EUR za 120 661 km przejechanych do momentu wniesienia powództwa) w zamian za wydanie i przewłaszczenie pojazdu, a tytułem ewentualnym – zapłaty 3375 EUR (= 15 % ceny sprzedaży).
- 13 Strona pozwana wnosi o oddalenie powództwa. W ramach obrony powołuje się na te same argumenty, co w postępowaniu drugim.
- 14 Piąte postępowanie: Pojazd VW Sharan 2.0 TDI wprowadzono do obrotu z wyprodukowanym przez stronę pozwaną silnikiem o zapłonie samoczynnym typu EA288. Bezsprene w pojeździe tym działa system rozpoznawania stanowiska badawczego. Powód nabył pojazd z przebiegiem 15 468 km w cenie 42 980 EUR.
- 15 Powód uważa, że strona pozwana wyrządziła mu szkodę w sposób umyślny i naruszający dobre obyczaje. Uznaje system rozpoznawania stanowiska badawczego za niezgodny z prawem i twierdzi, że ponadto występują jeszcze inne zabronione urządzenia ograniczające skuteczność działania, a mianowicie okno termiczne oraz uzależnione od liczby obrotów wyłączanie recyrkulacji spalin i katalizatora SCR. Żąda zapłaty 27 313,47 EUR (zwrotu ceny sprzedaży pomniejszonej o wyrównanie z tytułu użytkowania pojazdu w wysokości 15 666,53 EUR za 103 714 km przejechanych do momentu przeprowadzenia rozprawy) w zamian za wydanie i przewłaszczenie pojazdu. Tytułem ewentualnym żąda zapłaty 6447 EUR (= 15 % ceny sprzedaży) oraz stwierdzenia, że strona pozwana jest zobowiązana do wyrównywania mu przyszłych dalszych szkód będących skutkiem zabronionego urządzenia ograniczającego skuteczność działania.
- 16 Strona pozwana wnosi o oddalenie powództwa. Jest zdania, że ani systemu rozpoznawania stanowiska badawczego, ani okna termicznego nie należy uznawać za zabronione urządzenie ograniczające skuteczność działania.

Przyznaje, że system rozpoznawania stanowiska badawczego powoduje, iż podczas jazdy na stanowisku badawczym po osiągnięciu temperatury pracy katalizatora SCR na poziomie przynajmniej 200 °C utrzymuje się tryb pracy ze zwiększonym współczynnikiem recyrkulacji spalin, podczas gdy w ruchu ulicznym następuje w tym momencie przejście na tryb pracy ze zmniejszonym współczynnikiem recyrkulacji spalin. System rozpoznawania stanowiska badawczego sprawia ponadto, że podczas NEDC dodawanie AdBlue do katalizatora SCR rozpoczyna się już od temperatury pracy wynoszącej około 130 °C, a nie około 150 °C, jak ma to miejsce podczas eksploatacji w prawdziwym ruchu ulicznym. Strona pozwana twierdzi, że wszystko to nie wpływa w sposób mierzalny na emisje NOx, a w każdym razie nie wpływa na nie w sposób mający znaczenie pod kątem wartości dopuszczalnych. W kwestii okna termicznego podaje, że recyrkulacja spalin jest w 100 % aktywna w przedziale od -24 °C do +70 °C. Z ostrożności procesowej podnosi niedający się uniknąć błąd co do zakazu, powołując się przy tym na hipotetyczną homologację Kraftfahrtbundesamt (urzędu federalnego ds. ruchu pojazdów o napędzie silnikowym).

Zwięzłe przedstawienie uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 17 Uwagi wstępne: W postępowaniu pierwszym w chwili nabycia pojazdu prawdopodobnie występowało zabronione urządzenie ograniczające skuteczność działania w rozumieniu art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 715/2007. W pozostałych czterech postępowaniach przemawia za tym przynajmniej mocna poszlaka w postaci systemu rozpoznawania stanowiska badawczego.
- 18 W pojeździe w postępowaniu pierwszym recyrkulacja spalin ulega redukcji najpóźniej od momentu, kiedy temperatura otoczenia osiąga +12 °C, w związku z czym zdaniem sądu odsyłającego występuje zabronione okno termiczne, które nie jest też dopuszczalne w drodze wyjątku w świetle art. 5 ust. 2 lit. a) rozporządzenia nr 715/2007.
- 19 Ponadto w tym postępowaniu prawdopodobnie nie jest spełnione jeszcze jedno kryterium przewidziane w art. 5 ust. 2 zdanie drugie lit. a) rozporządzenia nr 715/2007, zgodnie z którym urządzenie ograniczające skuteczność działania nie może być aktywne przez większość roku, ponieważ w wypadku pojazdów we wspomnianych trzech postępowaniach recyrkulacja spalin ulega redukcji najpóźniej od momentu, kiedy temperatura otoczenia osiąga około +12 °C. Średnie temperatury roczne w Niemczech są natomiast niższe niż około +12 °C.
- 20 W czterech pozostałych postępowaniach kwestią sporną jest to, czy okno termiczne lub system rozpoznawania stanowiska badawczego skutkuje zwiększeniem emisji w normalnych warunkach jazdy. W postępowaniu tym występowanie zabronionego urządzenia ograniczającego skuteczność działania w rozumieniu art. 3 pkt 10, art. 5 ust. 2 zdanie pierwsze rozporządzenia

nr 715/2007 nie jest więc pewne, nawet jeśli system rozpoznawania stanowiska badawczego stanowi w tym zakresie mocną poszlakę.

- 21 Przesłanką roszczenia odszkodowawczego w świetle § 826 BGB (kodeksu cywilnego, Niemcy; zwanego dalej „BGB”) jest umyślne działanie sprawcy szkody, które obiektywnie narusza dobre obyczaje. W przedłożonych sprawach przesłanka ta prawdopodobnie nie jest jednak spełniona.
- 22 W przedłożonych sprawach może jednak istnieć roszczenie nabywców pojazdów o odszkodowanie na podstawie § 823 ust. 2 BGB. W świetle nowego orzecznictwa Bundesgerichtshof (federalnego trybunału sprawiedliwości, Niemcy) § 823 ust. 2 BGB w związku z § 6 ust. 1, § 27 ust. 1 Verordnung über die EG-Genehmigung für Kraftfahrzeuge und ihre Anhänger sowie für Systeme, Bauteile und selbstständige technische Einheiten für diese Fahrzeuge (rozporządzenia o homologacji typu WE pojazdów silnikowych i ich przyczep oraz układów, części i oddzielnych zespołów technicznych przeznaczonych do tych pojazdów, Niemcy; zwanego dalej „EG-FGV”) chroni interes nabywcy pojazdu polegający na braku strat majątkowych w związku z naruszeniem przez producenta przepisów prawa Unii dotyczących spalin.
- 23 W postępowaniu pierwszym naruszenie przez stronę pozwaną przepisów prawa Unii dotyczących spalin ma miejsce w formie zabronionego okna termicznego, a w pozostałych czterech postępowaniach przemawia za nim mocna poszlaka w postaci systemu rozpoznawania stanowiska badawczego.
- 24 Kolejną przesłanką roszczenia odszkodowawczego jest to, by producent pojazdu dopuścił się w odniesieniu do urządzenia ograniczającego skuteczność działania przynajmniej niedbalstwa. Istnieje domniemanie winy producenta pojazdu. Producent może jednak zwolnić się z odpowiedzialności, jeżeli przedstawi i udowodni okoliczności, w świetle których jego zachowanie w drodze wyjątku nie wydaje się stanowić niedbalstwa. W świetle orzecznictwa Bundesgerichtshof (federalnego trybunału sprawiedliwości) producent może się przy tym powołać w szczególności na niedający się uniknąć błąd co do zakazu, konkretnie przedstawiając i udowadniając błąd co do zakazu jako taki oraz fakt, że nie można go było uniknąć. Tej kwestii dotyczy pierwsze pytanie prejudycjalne.
- 25 W świetle orzecznictwa Bundesgerichtshof (federalnego trybunału sprawiedliwości) roszczenie odszkodowawcze na podstawie § 823 ust. 2 BGB w związku z § 6 ust. 1, § 27 ust. 1 EG-FGV jest skierowane na tak zwane *male* odszkodowanie, a więc wypłatę kwoty pieniężnej. Nie można żądać zwrotu ceny sprzedaży w zamian za wydanie i przewłaszczenie pojazdu (tak zwanego *dużego* odszkodowania). Ponadto Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości) nakazuje zaliczyć na poczet odszkodowania korzyści wynikające z korzystania z pojazdu, jeżeli wraz z wartością końcową przewyższają uiszczoną cenę sprzedaży pomniejszoną o kwotę odszkodowania. Tych kwestii dotyczy drugie pytanie prejudycjalne.

- 26 W przedmiocie poszczególnych pytań prejudycjalnych: Wywód sądu odsyłającego w tej kwestii odpowiada zasadniczo wywodowi w przedmiocie pytań prejudycjalnych pierwszego i trzeciego we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w sprawie C-666/23 (zob. pkt 25–34 i 40–47 streszczenia tego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym).

DOKUMENT ROBOCZY